

NAPREJ

Glasi Socialistične stranke Jugoslavije.

I. KAISER:

Socializem in strokovne organizacije.

Zgodovina 20. stoletja nam kaže še vedno žalostno sliko — proletarsko sužnost. Visoka kultura, tehnika in splošni napredek niso premostili prepada med kapitalizmom in proletariatom, temveč ta prepad se je še razširil in poglobil. V 20. stoletju je razmerje človeka do človeka še vedno razmerje gospodarja in sužnja.

Najprej se je izražalo suženstvo v obliki surovega podjarmljenja in telesne odvisnosti. Suženj je bil kakor živina, last gospodarja z dušo in telesom. Mnogokrat se je tudi imetje merilo po številu sužnjev. Kdor je imel več sužnjev, ta je bil bogatejši od onega, ki je imel manj sužnjev. Človeštvo se je delilo v glavnem samo v dva dela, in sicer v stan svobodnih gospodarjev in v stan sužnjev.

Za prvotno obliko suženjstva je prišlo tlačanstvo, ki se je ločilo od suženjstva le v tem, da gospodar tlačana ni več smatral za živino in ni več mogel neomejeno razpolagati z njegovim življenjem. Kot tlačan je moral obdelovati zemljo, ki ni bila njegova, temveč grajščakova, in niemu je moral dajati največji del pridelkov. Tlačan ali najemnik se je moral bojevati za gospodarja — grajščaka.

Sistem tlačanstva je bil v veljavi z malimi izpremembami, dokler ni prišla doba industrije. Z uvedbo strojev in ustanavljanjem tovarn je bil položaj tlačana izpremenjen v mezdno suženstvo.

Če torej pogledamo socialni razvoj proletariata, vidimo, da se deli v glavnem v tri dobe, in sicer v popolno suženstvo, tlačanstvo in mezdno suženstvo. Popolna sužnost je bila za tedanjega človeka takorekoč nekaj naravnega. Njegove življenjske potrebe so bile tako malen-

kostne, da si pač ni želel drugega, le hrane in lepega ravnanja. Z napredkom kulture je izginilo popolno suženstvo in človek je spoznal, da je tudi njegovo življenje nekaj vredno. Hotel se je osamosvojiti, ni pa imel dovolj moči in znanja, da bi prisilil buržoazijo, da bi ga pripoznala za sebi enakovrednega človeka.

Danes v »prosvitljenem« 20. stoletju pa je proletarec stroj v rokah kapitalizma. Pridobil si je s težkimi boji sicer mnogo pravic, toda še vedno je njegovo življenje le neizprosni boj za obstanek. Delavske mezde ne odgovarjajo hudim časom, katere je izzval kapitalizem, velika brezposelnost je kruta posledica svetovne vojne in proletariata preživlja najhujšo dobo meznega suženjstva. Proletarec se danes zaveda, da je človek, ve kaj je kapitalizem in odkod izvira njegova moč, zato se bje za biser, katerega mu je ugrabil kapitalizem — za zlato svobodo.

Doba meznega suženjstva je najhujša v zgodovini proletarca. Popolne sužnosti človek ni tako globoko občutil v srcu, ker se ni zavedal vrednosti svojega življenja, tlačanstvo je bilo začetek bojev, danes pa stoji proletariata v bojnih vrstah napram kapitalizmu. Svoboda — to je njegovo geslo. Rdeča zaria vzhaja in počasi se ji umika tema... Ko pa bo zaria vzšla in blestela v vsej svoji krasoti, nas mora najti pripravljene, ker takrat bo dan proletarske svobode.

Socializem.

Čudovito ie napredoval svet! Kje so bile pred enim stoletjem obsežne, z najrazličnejšimi stroji opremljene tovarne! Kako bi se čudili naši predniki, če bi vstali iz grobov in gledali drdrajoče vlakke, ali bi ne pomrli strahu, če bi zaslišali nad svojimi glavami ropotanie aeropla-

Izhaja razen pondeljka in dneva po prazniku vsak dan.

Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6-I.

Stane mesečno 2½ pšeničnih kg, celoletno 30 pk. V marcu 1922 računamo pk po 4 din.

Oglaš: prostor 1 × 55 mm 60 p. Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se ne priobčijo. Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije za list so poštne proste.

nov, kako bi se zgražali nad bratomorstvom zadnje vojne in nad umetnim orožjem, ki je namenjeno pobijanju ljudi.

Svet se vedno bolj in bolj modernizira in izpopolnjuje. Logična posledica bi torej morala biti, da je na svetu vedno lepše in boljše.

Razvoj človeštva na kulturnem polju je prinesel napredek — industrijo, trgovino, obrt, vse naravne dobrine, ki jih človek izkorišča, si je prisvojil s svojim trudom in naporom. Narava je obdarila človeka z vsem, kar potrebuje za svoje življenje, dala mu je zaklade, ki naj jih izkorišča, da si olepša življenje. Razdelila je svoje bogastvo enakomerno, dala jih je na razpolago vsem in vsakemu, brez predpravic.

Kako pa je potem mogoče, da že najzgodnejša zgodovina slika suženstvo, kako je potem mogoče, da je bil človek sočloveku kakor živina, kako je mogoče, da je moral delati tlačan za grajščaka, ki je živel od svojega dela? In kdo je dal pravico mogočnejšem, da odirajo ljudstvo, odkod je njih pravica, da razpolagajo z življenjem delavnih slojev, odkod izvirajo njih milijoni?

Sebičnost, brezčutje in laž, vse to ni od danes ali včeraj. Njih korenine segajo nazaj v čase, ko se je boril še divji človek proti človeku. Navajale so človeka, da je odvil svojemu bratu samostojnost, in da ga je pričel izkoriščati. Brat je ogoljufal brata iz sebičnosti, iz poželenja po imetju. Brezčutje je dalo človeku moč, da se ni usmilil brata, ki je trpel pomanjkanje in glad vsled sebičnosti svojega bližnjega. Laž pa je prevarila ljudstvo, ko mu je dokazovala, da morata biti hlapci in gosposod, da mora biti trpin, ki porabi vse svoje sile za kosček kruha, in samopašnež, ki živi v brezdelju na račun trpina.

Pravica, kje si? Ni te več, pahnili so te s prestola, ne v svetovni vojni, temveč

LISTEK.

Par misli k mariborskemu gledališkemu vprašanju.

Bil sem v Mariboru, da se natančneje podučim o tamošnjih gledaliških razmerah. Vedel sem, da je razmerje med gledališkim vodstvom in javnostjo takó, da bi ga ne mogel imenovati pristrčno, zato sem šel, da čujem glasove na obeh straneh. To so zanimive reči!

Predvsem mi orem ugotoviti, da za umetnost dozorele publike v Mariboru ni, če odštejem dober del njegovega delavstva. Tisti sloji pa, ki se n. pr. v Ljubljani vsaj včasih pokažejo na kakem resnem večeru v obeh gledališčih, se tamkaj vedejo pod vsako kritiko. Potopili so se v drugo široko reko, ki teče skozi štajerski Pariz, v reko alkohola, in so že skoro otopeli v hudo malomeščanskem ozračju nižjih zabav ter malih in velikih kavaren.

Krali trebuh in njegovi priveski se dobro imajo in basta!

Ne bom danes vlekel vzrokov skozi zobe, konstatirati pa moram, da se ti ljudje iz tega okoliša ne bodo dali na lahek način izvleči in da bi bil človek že s tem zadovoljen, če bi jih pripravil do molčanja o stvarih, ki jih še niso sposobni razumeti, od katerih pa zahtevajo, da bi tudi hlapčevale njihovim primitivnim dušnim potrebam. Da je to žalostna resnica, bo lahko vsakdo spoznal, če si prebere n. pr. par lokalnih kritik o uprizoritvah v gledališču ali kako polemiko proti njegovi sedanjí upravi (značilno je v tem oziru pisanje nekega neopodpisane v sobotni »Jugoslaviji«), polemiko, v kateri se bo pri vsaki tretji vrstici zrgnila misel, da je ta uprava zanič, ker je pričela takoj spočetka z resnim repertoarjem, namesto da bi občinstvo in gledališko blagajno zadovoljila s pretežno ali izključno operetnimi in tem podobnimi predstavami. Po mne-

niu teh ljudi je vsak umetnik dolžan, da zataji samega sebe, da izonanira svoje poslanstvo in da se poniža do živalskega, če je velik del publike okrog njega slučajno živalski, da je to njegova dolžnost, ne pa da bi ji z vzgledom najlepšega kakor v gnojno zemljo vsejal seme za bodočo rast.

Plod takega zahtevanja teh odgovornih faktorjev se nato sila nazorno kaže n. pr. v tem, da je mariborska opereta (še pri štirinajsti ponovitvi) obiskana do zadnjega kotička, ko se morajo resne predstave (»Striček Vanja«!) zadovoljiti — izgovori, če moreš izgovoriti — z dvema, s tremi obiskovalci... Malokdo je zmožen pojmiti, da je potem v petih ali šestih možeh, ki bi hoteli stvar drugače, kot je, še toliko poguma, da v tem obupnem mrtvilo ostanejo in da mu niso že zdavnaj pokazali svojega telesa zadnjo plat.

Da se take razmere enkrat za vselej tudi v Mariboru prenehajo, bi bilo treba

že pred sto in stoletji. Na mesto tebe pa vlada malik — denar, ki ima svoje pristaše v vseh veroizpovedih in vseh narodnostih.

Razdelitev naravnih dobrin je krivična. Vse bogastvo in imetje mogočnejšev je krivično pridobljeno, vsa beda proletariata izvira iz te krivice. Krivičen je ves iz stoletij podedovani in modernizirani družabni red, kajti človeštvo se deli v dva mogočna razreda: v razred bednega proletariata in razred kapitalistov. Oba razreda bijeta neizprosni boj. Na eni strani se bori proletariati, da si ohrani možnost do življenja, na drugi strani pa kapitalizem, da obdrži proletariati v svoji odvisnosti. Jasen dokaz, da je današnji družabni red krivičen, je svetovna vojna. Proletarec, kruhoborec, se je bojeval za interese kapitalizma in buržoazije, proletarske družine so stradale, kapitalizem pa se je naslajal na krvi in mukah proletariata, pri tem pa grabil na kup dobrine sveta.

Sto in tisočletja trpi proletariati pod kapitalističnim buržoaznim družabnim redom; deset in desetletja se bori za boljši kos kruha. Življenjska naloga proletarca pa ni le delo in boj za kruh, temveč njegova naloga je, uveljaviti načelo: Kdor ne dela, naj ne je, to je — **pasti mora kapitalistični družabni red**. Proletariati vseh narodnosti in veroizpovedanj, proletariati kot celota, mora delati, da pri korenini iztrebi to zlo človeške družbe. To pa je možno le tedaj, če se proletariati celega sveta združi v eno fronto, z enim ciljem in se bori za **nov družabni red**.

Narodnostna in verska vprašanja vzbujajo v ljudstvu medsebojno sovraštvo. Posledice tega sovraštva so, da kapitalizem izkorišča neslogo med proletariatom v svoje namene: skupen nastop proletariata proti kapitalizmu pa je nemogoč, dokler je proletariati razcepljen v narodnostne in verske tabore. Zato socializem ne priznava narodnostnih in verskih vprašanj, socializem hoče enake pravice za vse.

Politične vesti.

+ **Zgodnje kisle kumarce imajo na prodaj v »Slovenčevem« uredništvu.** Po 20 grošev kos. Kdor ne verjame, naj si prebere njegovo včerajšnjo »Slovenčev« prvo politično vest. Ta je nekaka za lase privlečena polemika proti našemu predvčerajšnjemu uvodniku »Zločin in družba«, v katerem mu ni posebno uga-jala trditve, da tiči največja protizločin-

po mojem mnenju najprvo par energičnih in zrelih ljudi, da bi tvorili vez med gledališčem in javnostjo, ki bi dvignili nivo umetnostne kritike, katera bi morala v svoj delokrog sprejeti še mučni in hvaležni posel strahovanja brezmiselnih blebatačev. Čisto radikalno. Par revolucionarjev, kakor so se pojavili v mladi slovenski generaciji, da bi zbrali mariborsko vstajajočo generacijo, ik ji manjka samo še pravega vodstva in zavestnega namena. Boj za pravo gledališko umetnost bi se moral vršiti v okvirju boja mladine proti starinom.

Na drugi strani naj bi bila naloga naših kulturnih delavcev v Mariboru in predvsem tistih, ki se zbirajo okoli agilne »Svobode«, da s pomočjo večje dozorelosti, ki jo ima delavec tam gori, še bolj zblížajo proletarsko maso in gledališče. Delavec naj spozna, da je gledališče njegova cerkev, gledališki oder njegov altar. Umetnost in delo — to je tako jasna in

ska sila ravno v socializmu. Ne vemo, zakaj se »Slovenčeva« gospoda tako grdo razburja proti tej trditvi in proti ugotovitvi, da je kapitalistična družba tista, ki daje zločinskim nagonom v človeku hrane. Ali morda zato, ker se gospoda jasno zaveda, da mečemo mi kapitalizem in krščansko socialijo v en koš? Da je torej klerikalizem kot ena izmed posod za buržoazno gnojnico tudi odgovoren za to, če tisti zli nagoni še vedno delujejo! Sicer pa mislimo, da se gospodje rimski katoličani v zadnjih letih tudi vsaj nazumaj ponašajo s socialističnim svetovnim nazorom. Da jim pa ta nazor še ni prešel v kri in da jim najbrže tudi ne bo nikoli, nam je eden izmed zopetnih dokazov ravno v omenjeni »Slovenčevi« prvi politični. — Torej, po tem novem mnenju socializem ne predpostavlja npravnstvene preporoditve tako posameznikov kakor tudi vse družbe — morda celo nima takih zmožnosti? To bi tudi mi trdili! Toda sporazumimo se: Potegnimo ločilko med našim socializmom in vašim tkzv. socializmom. Vaš socializem namreč že raditega ne more imeti v sebi npravnstvenih temeljev, ker v teoriji in v praksi propoveduje laž, demagogijo, klečplaztvo pred vašimi hierarhičnimi razredi, ker pridiguje načelo: Kar je, to je od Boga postavljeno in kot tako dobro ter neizpremenljivo! Upamo, da nam boste priznali, da so te teze res vaše. No, pa je prav vseeno, če se še enkrat zlažete, ker vas ptiče razsodni ljudje že itak poznajo. Da naš socializem ni tak, tega pa vam ne bomo razkladali, ker takega razkladanja niste vredni in ker rajši namesto razkladanja svoje načrte praktično uresničujemo med resnimi ljudmi. — Da boste imeli še nekaj gradiva za razmišljanje, dodamo še to: V našem socializmu mora biti nasproti vašemu že raditega resno stremljenje za preobrazitev človeštva, ker še ni radi svojih principov poročil svetu niti enega papeža morilca, še nobenega kardinala zastrupljevalca, še nobenega duhovnika nemoralista, nobenega sleparja in davitelja ljudske mase, nobenega inkvizitorskega sodnega dvora za učitelje človeštva, kakor je bil Galileo Galilei, Giordano Bruno in drugi; ker naš socializem še nikoli ni nastopil proti novim gibanjem in odkritjem, kakor nastopate vi n. pr. iz brezprimerne bigotstva, ki ga pač ne moremo imenovati načelo, proti Darwinovi teoriji; ker ni naš socializem še nikoli pisal indeksov kakor vaša cerkev in ni nikoli spravljal Kristusovih nauk v otrdelo dogmatič-

najna zveza, da je ne bom šele utemeljeval. —

Pripomba, ki je že danes potrebna: Imel sem priliko videti, kako deluje sedanjemu vodstvu sovražna struja brez posebnega pomisleka tudi z — lažjo. Govoril mi je nekdo, da to vodstvo, kar se tiče denarnega gospodarstva, ne zaostaja mnogo za gospodarstvom bivše in deloma še sedaj delujoče ljubljanske uprave. Sedaj pa sem izvedel: da je bil od pokrajinskega namestništva pred par dnevi v Maribor poslan uradnik pregledovat gledališko knjigovodstvo in da je ugotovil velik — suficit...

To in še drugo me izziva, da bom povedal še kako besedo, da pridemo do jasnosti. Povedal bom tudi, zakaj je ravno današnje vodstvo med vsemi predlaganimi najboljši noklicano, da vodi mariborsko gledališče. Seveda, tistim ne bom pripovedoval, ki bi mi očitali, da delam komu reklamo.

Karlo Kocjančič.

no obliko, kakor ste jo spravili vi, da bi vam služili v zelo posvetne namene, temveč jih je vedno, dasi brez zunanjega poverstva, zagovarjal in hoče ustvariti človeštvo, ki bo sposobno živeti po njih. Ker ni naš socializem nikdar jemal vaše početja za vzgled in je vselej imel toliko moči, da je odkrito priznal svoj greh, če ga je storil, in ga skušal vedno popraviti; ker je imel vedno toliko sile v sebi, da je zavrnil ljudi, ki so se utihotali v njegove vrste z namenom, da služijo svojemu sebičnemu pridu ne pa celokupnosti. Zato pa gleda že sedaj uspehe, dočim se vi že dvajset stoletij silite, da bi iz človeka napravili človeka, pa ste ga naredili še večjo zver in fanatičnega idota. To pa zato, ker niste bili nikdar sposobni, da bi svojih lumparij ne odeli s plaščem »nezmožljivosti« in s puhlico »od Boga ustvarjeno«. Ali razumete sedaj, da ste vi med zadnjimi, ki bi bili upravičeni, presojati nazore drugih in govoriti o religiji in o npravnstvenih reformah?

+ **Z lažnjivci se je težko prerekati.** Posebno s pobožnimi lažnjivci, ki imajo za svoje laži **višjo božanstveno sankcijo**, kakor n. pr. Pollakov in škofov dnevniki »Slovenec«. V uvodniku 15. marca smo pisali, da sta kapitalizem in zločin neločljiva in da bo še le pravični družabni red, kakršnega zahteva socializem, osvobodil človeka od zločina. »Slovenec« mora pisati proti temu, da bosta zadovoljna kapitalist Pollak in božji namestnik gosp. škof. — Ker pa »Slovenčevi« čitatelji niso samo backi, marveč tudi ljudje z želodci, ki znajo tudi računati, delavni ljudje, ki vedo, da jih kapitalisti goljufajo, čeprav so »pobožni« — zato je razdelil svoje čitatele na dva razreda, na kapitaliste in proletarce, prvim piše sam, za druge je pa ustanovil »Novi Čas« (prej »Večerni list«) za mestne delavce, »Domoljuba« za kmetske. Kdor vse te liste čita in primerja, mu pride slabo. Socialisti se zavedamo, da imajo razni stanovi posebne in mnogokrat nasprotujoče si težnje, vendar ne pišemo vsakemu posebe, temveč smo še celo »Ljudski Glas«, ki je bil namenjen bolj kmetskemu proletariatu, združili z »Naprejem«, tako, da vsi čitajo eno in isto. — Kadar bodo pobožni Kristusovi namestniki tudi tako odkrito pisali, da bo Pollakov delavec in mali kmet čital isto, kakor g. škof in g. Pollak, takrat bo klerikalizma konec. Takrat si bo znal delavec izračunati, za koliko ga je g. Pollak prikrajšal in bo zahteval povrnitev odtrganega zaslužka. Če bo zahteval to na temelju sv. pisma, ali mohamedanskega korana, ali državnega zakona, vse to bo bolj postranskega pomena, računal bo po računskih načelih.

+ **Ker NSS obrekujejo.** Meseca novembra lanskega leta je imelo naše strokovno zavedno delavstvo, pivovarne Union na Gosposvetski cesti svoj strokovni shod. Na ta shod sta prišla dva nezadovoljneža nesesarja, delavca v isti tovarni, ki sta si pripeljala hkrati tri zagovornike, seveda voditelja narodno-socialističnega strašila, Juvana & kompanija: Takoj ob začetku sta navalila na našega sodruga Klobčiča, da je goljuf itd. Juvan et kompanija je priskočila na pomoč. Ker sta obrekovala poštenega človeka delavca, je isti zahteval zadoščenja. Epilog dogodka je po končanih 4. sodnijskih razpravah danes dopoldan razsodil N. S. Sesarjem: Smolnikarju Francu 7 dni in Cerarju Francu 5 dni zapora ter poravnanje vseh sodnijskih stroškov. — Značilno je to, da o voditeljih NSS ni bilo ne sluha ne duha. — Delavstvo pivovarne Union, se zaveda, da žele

NSS in klerikalci vezani s demokratskimi Unionisti pridobiti našo trdnjavo za se, kar so dokazale razne časopisne polemike teh tičkov. — Med zavednim delavstvom pivovarne Union, vam torej ni potreba loviti članov, ki se zgražajo nad vašimi obrekovanji. — Delavec.

+ **Kdo je in kdo ni rešil slovenskih bolnišnic,** da niso bile zaprte, o tem se pričajo buržoazna glasila zadnje dni. Takega besnega krega za prvenstvo še ni bilo zlepa izza tistih časov, ko so se ista glasila prerekala, kdo je Aleksandru izkazal največ časti, ko je posetil Slovenijo. Mi se ne spuščamo v rekordno tekmovanje buržujskih trobil, ugotavljamo pa nekaj zanimivega: da bi morali namreč, če bi sledili »Jutrovemu« mnenju, verovati, da so bolnišnice rešili tisti, ki so jih hoteli zapreti — to so pa predvsem slovenski in srbijanski demokratje...

+ **Obupni polzkusi na smrt obsojenih demokratov.** Hrvaški listi poročajo, da ustvarjajo demokrati nacionalistične jugoslovanske fašistovske orgnaizacije, ki so že pričele s svojim terorjem. Demokrati so na smrt bolni in skušajo rešiti svoje postojanke s tem obupnim činom. Baje se mudi danes v Ljubljani neki belgrajski demokratski poslanec, ki bo organiziral dalmatinske dijače v fašistovski organizaciji. Le ti so že stopili v akcijo in nekega komunističnega doktorja že parkrat pošteno pretepli na Št. Peterski cesti.

+ **Belgrajska vlada o davčnem viaku.** Ker je belgrajska vlada mnenja, da so davki še veliko premajhni, stroški za konference, s katerimi so združene pojedine na debelo, pa vsak dan večje, so zastopniki vladnih strank v finančni sekciji predlagali, da se zvišajo vsi davki brez izjeme za 100%. O tem predlogu so že pričeli razpravljati. Ker žive vladni podrepaniki z mesečno plačo od 50.000 kron naprej, je razumljivo, zakaj predlagajo povišanje davkov. Gospodje pač sklepajo po sebi, toda bridko se bodo zmotili!

+ **Len trik belgrajske vlade.** V Črni gori so poslali volilci vsem svojim poslancem brez razlike strank obširno spomenico, v kateri najodločnejše protestirajo, da bi se jadranska proga ne trasirala v Črno goro. Belgrajska vlada je sama izzvala ta protest, da se bo pri polovini rešitvi črnogorske spomenice tembolj prikupila Črnogorcem, ki se še vedno drže rezervirano proti Srbom.

+ **Nemirov na Reki še dolgo ne bo konec.** Včeraj so fašisti nenadoma odstavili reško vladno s Prodanom na čelu, ker ni bila »zadovoljiva« in vladno so prevzeli d'Annunzijeve legionarji in fašistovski oddelki. Nad mestom so takoj proglasili obredno stanje in grozijo sedaj mesto opletniti in zažgati, če noče italijanska vlada na noben način anektirati mesta. Baje je poslanec Giurati definitivno odklonil predsedstvo nove reške vlade. Belgrajska vlada bo zvesta svojim starim načelom najbrž zatisnila oči in zaprla ušesa. Italijanski nacionalistični šovinizem slavi svoje orgije.

+ **Hinavska politika laške vlade.** Ministrski predsednik De Facta se je včeraj predstavil parlamentu in prečital izjavo svojega kabineta. Frazaril je na dolgo in široko kakor je navada pri vseh ministrskih predsednikih nacionalističnih držav in slednjič prišel tudi do točke, kjer je govoril o dogodkih na Reki. Izjavil je, da bo Italija upoštevala mednarodne obveznosti in da bo čimprej izvršila rapalsko pogodbo. Italija hoče namreč živeti v prijateljskih stikih z malo antanto. Takih in po-

dobnih programov smo že dosti slišali, o dejanskih izvajanjih pa se nismo mogli nikdar prepričati. To pa ni samo slučaj pri laški vladi, temveč pri vseh imperalističnih vladah sveta.

+ **Kako živijo bivši cesarji?** Madžari se hočejo na vsak način postaviti, da so fantje od fare. Več madžarskih magnatov je že podarilo ekscesarju Karlu in Ziti več milijonov madžarskih kron, zdaj pa hočejo darovati Karlovi rodbini kar 80 milijonov. Znano je, da je ekscesar že itak velik bogataš. Vendar pa se Madžarom zdi, da živi premalo razkošno. To se je zdelo tudi naši vladi, ko je dovolila Karlu letno apanažo več milijonov kron, na jo pozneje vsled intervencije češke vlade preklicala. Tako se je vendar zgodilo, da se ni mogla postaviti tudi belgrajska vlada.

Dnevne vesti.

V znamenju smrtnih obsodb. Porote so postale sila pogumne ne samo pri nas v Sloveniji, temveč tudi na Hrvaškem in v Srbiji. Tako n. pr. je porotno sodišče v Šibeniku obsodilo na smrt na vešalih dva tihotapca, ki sta lani umorila zavrtno orožnika Smoljanovića. Na smrt na vešalih je tudi obsodilo Antonijo Pekas, ki je svojega moža sunila v morje, nato ga pa toliko časa tiščala v vodi, da je utonil. Mi smo se o zločinih že izrekli v našem uvodniku »Zločin in družba« v sredo, 15. t. m. vendar pa bomo o smrtnih obsodbah še izpregovorili. Zakaj nečuvena sramota je v 20. prosvitljenem stoletju obešati ljudi kakor kake živali, pa če so tudi zagrešili težke zločine. Vprašajmo se samo, zakaj so jih zagrešili. Če bi si sodniki stavili samo to vprašanje, bi se morali potrkati na prsa in pričeti na druge načine poboljševati človeško družbo. Še prav posebno pa velja vse to o političnih zločincih, pri katerih ne bi smeli niti najmanj uveljavljati smrtnih kazni! Kakor vidimo, bo do duševnega stanja, v katerega tira človeštvo resnična ljubezen do svojega bližnjega, še veliko vode poteklo.

Ljubljana.

Sejo ljubljanskega občinskega sveta so včeraj nadaljevali. Pri predlogu obč. svet. Pirca, ki je stavil nujen predlog glede regulacije Škofje ulice, so se demokrati na vso moč razjezili. Predlog pa je prodril z večino glasov in danes piše »Jutro« z razburjeno gestjo o socialistih, ki da so pomagali priti klerikalcem do — Orlovskega doma. Občinski svet je nadalje sklenil ob Kotnikovi ulici zgraditi novo šolsko poslopje, proračunjeno na 20 milijonov kron, potem je sklepal o reorganizaciji gasilstva, o podpori mestni zastavljani, o pravilniku kuratorija »Mladike«, o koncertih v Zvezdi, o odpravi higijskih nedostatkov v Jenkovi ulici in o samostalnih predlogih. V tajni seji je reševal obrtne, uradniške in še razne druge zadeve.

Akad. ped. soc. krožek je napovedal za danes zvečer ob 20. na univerzi sestanek zastopnikov vseh strank in strokovnih organizacij z dnevnim redom: Pomoč Rusiji. Zagrešil pa je pri tem veliko netaktnost, ker ni sestanka napovedal dogovorjeno z zastopniki, temveč ga je kar sam od sebe določil. Pri tem ni seveda pomislil, da imajo organizacije tudi svoje sestanke in da ne čakajo ravno na omenjeni sestanek. Drugič naj bodo gospodje malo bolj ujudni, če hočejo, da bodo pri njihovi akciji sodelovale organizacije in stranke vseh mogočih naziranj.

Pozor sodrugi! V Mostah se je zopet ustanovila delavska godba. Z vajami se bo pričelo dne 17. marca ob 20. pri Mavserju. Vabimo vse sodruge, ki imajo veselje do godbe oziroma so izvežbani in ki so že sodelovali pri kaki godbi, da pristopijo in pripeljejo s seboj še druge, ki imajo veselje do godbe. — Ker name ravamo letošnji prvi maj kar najbolje proslaviti, agitirajte za to našo godbo! — Pripravljeni odbor.

Občni zbor »Vrtnarske šole« je 20. t. m. ob 8. zvečer v dvorani slovenskega trgovskega društva »Merkur« v Ljubljani, Gradišče 17. I. nadstropje.

Iz stranke.

Jutri, petek bo zopet diskusijski večer. Dnevni red bo važen, zato vabimo vse ljubljanske sodruge, da se ga udeležijo točno ob 20. v mali dvorani »Mestnega doma«. Sprejemala se bo pred diskusijo tudi članarina in novi člani.

Vrhnika. Dne 19. marca se vrši shod SSJ na vrtu gostilne pri Jurci, poroča poslanec sodr. Kopač o položaju: Kam plovemo.

Prevalje. Dramatični odsek splošne delavske zveze »Svoboda« v Prevaljah priredi v nedeljo, dne 19. marca ob 3. popoldne v dvorani gostilne Ahac tridejansko dramo »Matja«. — Predprodaja vstopnic v Konsumnem društvu za Slovenijo v Prevaljah. Mladina pod 14. letom nima vstopa. — Odbor.

Donisi.

Šoštanj. V četrtek se je vršilo veliko zborovanje, ki je bilo protestnega značaja. Protestirali so proti ukinjenju javne bolnice v Slovenjgradcu in drugod. Referiral je s. Leskošek iz Celja. Sprejela se je protidraginjska resolucija, kakor v Ljubljani, protestna resolucija s celjskega protestnega shoda z dne 26. svečana ter »antialkoholna«; zadnja je z ozirom na kraj najbolj pomembna, kar znači, da prodira treznost pri sodrugih v Šoštanju — **Mladi sodrugi vede,** da si je **bolje nabaviti socialistični list** kot pa strupeni alkohol, zato so tudi glasovali navdušeno za odpravo tega peklenskega zla. Posnemanja vredno bi bilo tudi za starejše sodruge zlasti občinske odbornike, če bi tudi oni izvedli akcijo v občinskem svetu. Da, še več jim je treba povedati: da socialist ne more biti, kdor samo pije in ne čita socialističnega časopisja, temveč socialist je lahko le oni, ki stremi za napredkom in ne za reakcijo. Dobri so stari sodrugi, a vendar povedati jim je treba, da starih nazorov ne maramo, ker nam škodujejo. Govornik se je dotaknil tudi draginje ter poudarjal, da draginjo ne delajo samo v Belgradu, Zagrebu ali Ljubljani, temveč tudi v Šoštanju. Draginja je nekakšna vlačuga privilegirane, nasitne kapitalistične buržuazije, katera vam dnevno obeša hleb kruha višje. Rekel je: ne kmet in ne delavec nista kriva, da raste draginja, temveč oni, ki tržijo s kmetijskimi produkti, n. pr. mesom in žitom. Mesarji, gostilničarji, kupijo po nizki ceni živino ali vino in potem drago prodajajo na konzumente (delavce). Izid vsega tega je, da ste tudi delavci krivi draginje, ker slepo gledate, kako vas odira posameznik, mesar ali gostilničar. — Značilno je predvsem to, da tam kjer ne obstoja nobena socialistična strokovna organizacija ali pa kjer je še mlada v razvoju, je izkoriščanje vedno večje kot pa tam, kjer stoji zavedni organiziran proletarijat na braniku. Slučaj: V Celju imajo mesarji gotovo večje izdatke

Kot v Šoštanju, a vendar se dobi »kravje meso« ceneje kot v Šoštanju. Takih in podobnih slučajev je mnogo; n. pr. čaj stane v Šoštanju porcija 6 K, soba 30 K, a v Slov. Bistrici stane čaj 10 K in soba za prenočišče 40 K. Pri tem se pa moramo vprašati, ali ima buržuaj v Slov. Bistrici res večje izdatke kot pa oni v Šoštanju? Dalje, ali so plače v Slov. Bistrici za delavce višje kot v Šoštanju? Odgovor je kratek: Ne! Če pravijo kapitalisti, da delavcem nič ne koristi povišanje plač, ker se potem druge potrebščine zopet znatno podražijo, imajo deloma prav. A vi, sodrug, imate nalog, da onemogočite ljudske pijavke, ki skušajo na vaš račun obogateti. Vprašali boste, kako je mogoče, pomagati si. Odgovor vam bo lahek: bojkotirati vsakega, ki skuša umetno po-

draženje cen življenjskim potrebščinam in konec bo draginji! H koncu je s. Leskošek še pojasnil brezpomembnost klerikalne organizacije, katero bi jo gg. okrog podjetja Woschnagg & Söhne radi uvedli, da bi zamogli v kalnem ribariti in delavsko slogu, ki jim je težek kamen na srcu, razbiti. Karakteriziral je slovenski klerikalizem in njega preteklost kakor tudi sedanjost. Nato so se predložile resolucije, ki so bile soglasno sprejete.

UTRINKI.

Oj svoboda je modrost najvišja, v njej je sreča, v njej je izpolnitev, v njej življenje in vseh blagov blagor. Brez svobode ni modrosti prave, a s svobodo vse je dosegljivo, kajti z njo se druži moč junaška. (Ethin Kristan).

Od vseh človeških strasti povzroča častihlepnost največja opustošenja. Priklonjuje deželo k deželi, kraljestvo k kraljestvu. Prinaša na zemljo prelivanje krvi in lakoto. (William Godwin.)

Edini pravični temelj za vso lastnino je: delo. (John Gray.)

Izdajatelj: Zvonimir Bernot (v imenu pokr. odb. SSJ).
Odgovorni urednik: France Svetek.
Tisk Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

„TRIBUNA“

tovarna dvokoles in otroških vozičkov. Najcenejša dvokolesa in otroški vozički raznih modelov. Sprejemo se tudi dvokolesa in otroški vozički v polno prenovu, emajliranje z ognjem in poniklanje. Ljubljana, Karlovska cesta števil. 4.

Dober zaslužek 200 do 500 K na dan gospodične s prodajo zelo dobro idočih predmetov. Za vzorce in pojasnila ter pooblastilo za prodajo se mora vpslati Din. 4.50. Nikdo naj ne zamudi! Vpošlje naj se Francu Dolnar, Črna pri Prevaljah, Slovenija.

Ivan Jax in sin

Ljubljana, Gosposvetska cesta 2.
Šivalni stroji Izborna konstrukcija in elegantna izvišitev iz tovarne v Lincu. - Ustanovljena leta 1867.
Vezenje poučuje brezplačno.

Pisalni stroji „Adler“.

Ceniki zastoj in franko.
Kolesa iz prvih tovaren.
Dürkopp, Styria, Wafflenrad.
Začasno znižane cene!

Za razna akordna dela

iščemo za takoj

več zidarskih partij.

Gradbeno podjetje G. Tönnies d. z. o. z.
Ljubljana.

Vabilo na redni občni zbor

Stavbene in gostilniške zadruga „Delavski dom“ v Trbovljah, r. z. z o. p.

ki se vrši

v nedeljo 2. aprila v prostorih „Delavskega doma“.

Dnevni red:

1. Citanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Računsko poročilo.
3. Poročilo nadzorstva.
4. Sklepanje o prebitku.
5. Volitev enega člana v načelstvo, treh članov v nadzorstvo ter enega namestnika.
6. Razni nasveti in želje.

Na občni zbor imajo le člani z polnim vplačanim deležem dostop. Člani se prosijo, da prinesejo računski zaključek seboj na občni zbor.

Načelstvo

Stavbene in gostilniške zadruga „Delavski dom“
v Trbovljah, r. z. z o. p.

STROJI za mešanje betona.

televadno orodje,
poljedeljski stroji,
traverze,
cement,
smodnik,
dinamit,
železne blagajne itd.

v zalogi trgovine z železnino

Fr. Stupica

Ljubljana, Gosposvetska c. 1.

Tovarna JOS. REICH

Ljubljana, Poljanski nasip 4.
Podružnica: Šelenburgova ul. 3.

Barva vsakovrstno - - ----- blago.

Kemično čisti obleke.

Svetlolika ovratnike, zapestnice in srajce.

Podružnice:

Maribor
Gosposka ul. 38

Novomesto
Glavni trg

Kočevje
št. 39.

Staro železo

kupuje po najvišjih cenah

Centralna

nakupovalnica starega železa
v Ljubljani, Gosposvetska cesta št. 1.

Konsum. društvo rudarjev v Hrastniku

vpisana zadruga z omejenim poročtvom

sprejema hranilne vloge, ki jih obrestuje po 4 %.

Na podlagi zadnjega računskega zaključka ima 576 članov ter sledeče društvene sklade:

Rezervni delež K 120.201.82.

Društveni delež K 17.103.71.

Blagovni promet za l. 1919/20 je znašal K 2.963.093.48. Delež znaša K 100.—.

Član postane lahko vsak.